

Evaluation of the Effectiveness of the Educational Workshop in a Station Method on Changing the Viewpoint and Knowledge of Faculty Members about the Duties of Academic Advisors

Reza Ganji¹, Abdolrah Razi², Farzaneh Rashidi Fakari³, Alireza Abaspour⁴, Hasan Namdar Ahmadabad^{5*}

1. Department of Orthopedic Surgery, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.
2. Department of Urology, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.
3. Department of Midwifery, Faculty of Medicine, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.
4. Department of Pathobiology and Laboratory Sciences, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.
5. Department of Pathobiology and Laboratory Sciences, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Article type Research article	Introduction: Despite the serious need of students for counseling during their studies, a good relationship is not established between students and academic advisors due to a lack of knowledge and sufficient skills in performing counseling tasks. In the present study, we investigated the effectiveness of station workshops on the knowledge of faculty members about students' challenges and its effect on changing faculty member's viewpoints about the duties of academic advisors.
Article history Received: 2021.07.19 Accepted: 2022.07.19	Materials & Methods: This single-arm interventional study before and after that was conducted with the participation of sixty-two faculty members of Bojnurd Medical School. Data was collected using a questionnaire that consisted of three parts, the first was related to demographic information, the second was related to assessing the knowledge of faculty members with student's challenges, and the third was evaluating faculty members' viewpoints about the duties of academic advisors. Graph Pad Prism software used Descriptive and inferential statistics to analyze the data.
Keywords Advisory, Program Effectiveness, Workshops, Medical Faculty.	Results: The results showed that this workshop caused a significant increase in the knowledge of faculty members in various fields of education, research, psychological support, and welfare facilities, except for complementary and extracurricular activities. Also, we observed an improvement in the viewpoint of faculty members in various fields except academic guidance and prevention of students' mental and psychological problems after the workshop.
	Conclusion: In addition to changing the viewpoint of faculty members about the duties of the academic advisor, the workshop in a station method can be an effective way to improve their knowledge about students' challenges.
 10.22038/hmed.2022.64223.1212	Conclusion: In addition to changing the viewpoint of faculty members about the duties of the academic advisor, the workshop in a station method can be an effective way to improve their knowledge about students' challenges.

Cite this paper as:

Ganji R, Razi A, Rashidi Fakari F, Abaspour A, Namdar Ahmadabad H. Evaluation of the Effectiveness of the Educational Workshop in a Station Method on Changing the Viewpoint and Knowledge of Faculty Members about the Duties of Academic Advisors. *Horizon of Medical Education Development*. 2023;14(3):15-25

*Corresponding author: Hasan Namdar Ahmadabad ;

Email: namdar360@gmail.com

Address: Department of Pathobiology and Medical Laboratory Science, School of Medicine, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

ارزیابی اثربخشی کارگاه آموزشی اساتید مشاور به روش ایستگاهی بر تغییر دانش و نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف استاد مشاور

رضا گنجی^۱، عبدالله رازی^۲، فرزانه رشیدی فکار^۳، علیرضا عباسپور^۴، حسن نامدار احمدآباد^{۵*}

۱. گروه جراحی و ارتوپدی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.
۲. گروه اورولوژی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.
۳. گروه مامایی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.
۴. گروه پاتوبیولوژی و علوم آزمایشگاهی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.
۵. گروه پاتوبیولوژی و علوم آزمایشگاهی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله مقاله پژوهشی پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۴/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۲۸ کلمات کلیدی مشاوره، اثربخشی برنامه، کارگاه آموزشی، دانشکده پزشکی.	مقدمه: علیرغم نیاز جدی دانشجویان به مشاوره در طول تحصیل، به علت عدم آگاهی و مهارت کافی و مناسب در انجام وظایف مشاوره، ارتباط مناسبی بین دانشجویان و اساتید مشاور برقرار نمی شود. در این مطالعه اثربخشی کارگاه توانمندسازی اساتید مشاور به روش ایستگاهی در افزایش دانش اعضای هیات علمی پیرامون مشکلات دانشجویان و تاثیر آن بر تغییر نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف اساتید مشاور مورد بررسی قرار گرفت. روش کار: این مطالعه مداخله ای تک بازویی قبل و بعد با مشارکت ۶۲ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی بجنورد انجام شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه ای مشتمل بر سه بخش؛ بخش اول مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی، بخش دوم مربوط به سنجش میزان آگاهی اعضای هیات علمی پیرامون مشکلات دانشجویان و بخش سوم ارزیابی نگرش اعضای هیات علمی در مورد وظایف اساتید مشاور جمع آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم گراف پدپریزم استفاده شد. نتایج: نتایج نشان داد برگزاری این کارگاه سبب افزایش معنادار دانش اعضای هیات علمی در زمینه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، حمایت روانی و امکات رفاهی بجز فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه می گردد. همچنین ارتقای نگرش اعضای هیات علمی در زمینه‌های مختلف بجز هدایت تحصیلی و پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان پس از برگزاری کارگاه مشاهده شد. نتیجه گیری: کارگاه آموزشی استاد مشاور به روش ایستگاهی ضمن تغییر نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف استاد مشاور، می تواند بصورت موثری سبب ارتقای دانش اعضای هیات علمی پیرامون مشکلات دانشجویان گردد. 10.22038/hmed.2022.64223.1212

نحوه ارجاع به این مقاله

Ganji R, Razi A, Rashidi Fakari F, Abaspour A, Namdar Ahmadabad H. Evaluation of the Effectiveness of the Educational Workshop in a Station Method on Changing the Viewpoint and Knowledge of Faculty Members about the Duties of Academic Advisors. *Horizon of Medical Education Development*. 2023;14(3):15-25

ایمیل: namdar360@gmail.com

*نویسنده مسئول: حسن نامدار احمدآباد؛

آدرس: ایران، بجنورد، علوم پزشکی خراسان شمالی، دانشکده پزشکی، پاتوبیولوژی و علوم آزمایشگاهی

مقدمه

جووانانی که وارد دانشگاه می شوند در زمینه‌های متعددی با مشکلات گوناگون مواجه می شوند که چنانچه اقدام مناسبی در جهت پیشگیری و درمان این مسائل به عمل نیاید می تواند عواقب وخیمی به دنبال داشته باشد (۱). مشکلات دانشجویان تنها محدود به مسائل آموزشی نبوده و مسائل پژوهشی، فردی، اجتماعی، مالی، عاطفی، و رفاهی آن‌ها را نیز در بر می‌گیرد. از این رو مشاوره مناسب و کارآمد در طول دوران تحصیل می‌تواند منجر به حل این مشکلات دانشجویان شده و حتی فرصت‌هایی برای رشد و تعالی و تغییر الگوی رفتاری آنان فراهم نماید (۲،۳). علیرغم نیاز جدی به مشاوره و راهنمایی دانشجویان متاسفانه مطالعات متعددی نشان می‌دهد ارتباط مناسبی بین دانشجویان و اساتید مشاور برقرار نمی‌شود و دانشجویان نگرش مثبتی در خصوص عملکرد اساتید مشاور ندارند (۴-۶). نبود فرایند مشخص و مناسب در انتخاب اساتید مشاور، عدم آگاهی و مهارت کافی و مناسب در انجام وظایف مشاوره، عدم نظارت کافی بر عملکرد اساتید مشاور، نبود عوامل انگیزشی موثر برای اساتید مشاور و اطلاع رسانی ناکافی به منظور آشنایی دانشجویان با اساتید مشاور از جمله دلایلی ذکر شده است که دانشجویان با وجود نگرش مثبت پیرامون اساتید مشاور نتوانسته‌اند آن‌ها را به عنوان یک منبع مطمئن و مرجع برای رفع نیازهای خود در طول دوران تحصیل در نظر بگیرند (۴-۶). لی و همکاران در یک مطالعه مروری تاکید کردند اگر اساتید مشاور از ویژگی‌های شخصی، انگیزه‌ها و آگاهی کافی برخوردار نباشند مشاور آن‌ها به دانشجویان می‌تواند زمینه آسیب به دانشجویان و حتی بی‌عدالتی را فراهم نماید (۷). چان و همکاران تاکید می‌کنند اساتید مشاور علاوه بر آموزش کافی باید قادر باشند از ابزارهای متنوع برای ارتباط موثر با دانشجویان به منظور مشاوره و راهنمایی استفاده کنند (۸).

از سوی دیگر عدم داشتن آگاهی و مهارت کافی و مناسب اساتید مشاور در انجام وظایف محوله یکی از دلایل کاهش رضایت دانشجویان از اساتید مشاور عنوان شده است. بر این اساس دفتر اساتید مشاوره دانشکده پزشکی بجنورد پیشنهاد نمود دوره‌های توانمندسازی اساتید مشاور به منظور ارتقاء

نگرش، دانش و آگاهی اساتید مشاور پیرامون مسائل و مشکلات دانشجویان حین تحصیل برگزار گردد. با توجه اینکه روش سخنرانی در مقایسه با سایر روش‌های یاددهی از اثربخشی کمتری برخوردار است (۹)، تصمیم گرفته شد این دوره توانمندسازی در قالب گروه‌های کوچک و به روش ایستگاهی برگزار گردد.

از سوی دیگر این نکته نیز باید مورد توجه قرار گیرد که دانشجویان گاهی بر اساس ویژگی‌های شخصی و فردی خویش تمایل دارند مشکلات خویش را نه با اساتید مشاور که با سایر اساتید در طول دوره آموزشی مطرح نمایند. شاید به همین خاطر باشد که دانشجویان یکی از معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی را توانایی آن‌ها در ایجاد ارتباط و مشاوره با دانشجویان عنوان می‌نمایند (۱۰). در ضمن با توجه به وجود رابطه مستقیم بین حمایت اجتماعی با سلامت روان دانشجویان ضروری است همه اعضای هیات علمی با آگاهی کافی علاوه بر حمایت‌های تحصیلی و آموزشی، حمایت‌های اجتماعی و روان شناختی نیز از دانشجویان خویش انجام دهند (۱۱). بنابراین ضروری به نظر می‌رسید دوره توانمندسازی اساتید مشاور برای نه فقط برای اساتید مشاور که برای همه اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی بجنورد برگزار گردد. با توجه به اینکه برگزاری دوره‌های آموزشی به روش سخنرانی اثربخشی کمتری در مقایسه با سایر روش‌های آموزشی دارد، در این مطالعه با توجه به اینکه ارزیابی یکی از مهمترین مراحل برنامه ریزی آموزشی است که انجام صحیح آن اطلاعات بسیار مفیدی را درباره چگونگی طرح ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی در اختیار مدیران می‌گذارد و می‌تواند سطح دانش، مهارت، رفتار و بینش منابع انسانی است را ارتقاء دهد (۱۲)، تصمیم گرفته شد اثربخشی کارگاه توانمندسازی اساتید مشاور به روش ایستگاهی مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس این مطالعه با هدف تعیین اثربخشی کارگاه توانمندسازی اساتید مشاور به روش ایستگاهی بر اساس الگوی کرک پاتریک انجام شد. ارزیابی اثربخشی این کارگاه‌های آموزشی مطابق با سطح دوم کرک پاتریک که سطح یادگیری می‌باشد، انجام شد. در این سطح از طریق پیش آزمون و پس آزمون میزان مهارت‌ها و تکنیک‌ها و

کانون‌های فرهنگی، نشریات دانشجویی)، ایستگاه کمیته تحقیقات دانشجویی (عضویت در کمیته تحقیقات، تصویب طرح‌های تحقیقاتی دانشجویی، شرکت در کنگره‌ها و همایش‌ها)، ایستگاه دفتر توسعه آموزش دانشکده (استعداد درخشان، المپیاد دانشجویی، کمیته مشورتی دانشجویی، کمیته دانشجویی توسعه آموزش)، ایستگاه معاونین آموزش بالینی و علوم پایه (آشنایی اساتید با آیین نامه اساتید مشاور، وظایف اساتید مشاور، مشوق‌های در نظر گرفته شده برای اساتید مشاور و نحوه عملکرد اساتید مشاور) و ایستگاه پذیرایی بودند. در ضمن برنامه ریزی گردید در ابتدای کارگاه همه اساتید بصورت متمرکز به مدت یک ساعت در کلاسی که مباحث مرتبط با مهارت‌های ارتباطی با دانشجو، پیشگیری از سوء مصرف و نحوه کنترل خشم و مدیریت استرس توسط روانشناس بالینی ارائه می‌شود، شرکت نمایند. محتوای آموزشی از طریق جزوه‌هایی که از قبل تهیه شده بود در اختیار اساتید قرار گرفت، و این محتواها همچنین از طریق کارشناسان با تجربه مستقر در هر ایستگاه به اساتید آموزش داده می‌شد. به منظور مشارکت حداکثری اساتید دانشکده پزشکی در کارگاه اساتید مشاور ضمن اطلاع رسانی کافی، این کارگاه در دو بازه زمانی متفاوت برگزار گردید.

در ابتدای کارگاه پرسشنامه‌ای به عنوان پیش‌آزمون در اختیار اعضای هیات علمی قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد تا آن را تکمیل و به سوالات آن‌ها پاسخ دهند. سپس همه اعضای هیات علمی به مدت یک ساعت در کلاس مهارت‌های ارتباطی با حضور روانشناس بالینی شرکت کردند. سپس اعضای هیات علمی در قالب گروه‌های ۴-۵ نفره وارد ایستگاه‌ها شدند. مدت توقف در هر ایستگاه ۱۵ دقیقه بود و در این مدت کارشناس مربوطه اطلاعات مرتبط با آن ایستگاه را به همراه یک جزوه آموزشی در اختیار اعضای هیات علمی قرار می‌داد. پس از اینکه اعضای هیات علمی همه ایستگاه‌های در نظر گرفته شده را طی کردند مجدداً پرسشنامه به عنوان پس‌آزمون در اختیار آن‌ها قرار گرفت تا آن را تکمیل نمایند.

حقایقی که در طول دوره آموزشی به شرکت کنندگان آموخته شده مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این اطلاعات توسط پرسشنامه محقق ساخته که حاوی سوالات چهارگزینه‌ای بود و براساس سرفصل و اهداف کارگاه آموزشی طراحی شده بود مورد ارزیابی قرار گرفت.

علیرغم نیاز جدی دانشجویان به مشاوره در طول تحصیل ولی در بعضی از مطالعات مشخص شده اعضای هیات علمی نگرش مثبتی نسبت به امر مشاوره ندارند. بر این اساس در این مطالعه تاثیر برگزاری این کارگاه‌های آموزشی بر تغییر نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف اساتید مشاور در مشاوره و راهنمایی دانشجویان نیز با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته مورد بررسی قرار گرفت.

روش کار

مطالعه حاضر یک مطالعه مداخله‌ای تک‌بازویی قبل و بعد بود که در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی بر روی ۶۲ نفر از اعضای هیات علمی این دانشکده به روش سرشماری در مهر ماه ۱۳۹۹ انجام گرفت. بررسی اثربخشی کارگاه آموزشی اساتید مشاور در ارتقای دانش و آگاهی اعضای هیات علمی پیرامون مسائل و مشکلات دانشجویان در طول دوران تحصیل و تاثیر آن بر نگرش این گروه پیرامون استاد مشاور از اهداف این مطالعه بود.

برای برگزاری کارگاه اساتید مشاور ابتدا محتوای آموزشی کارگاه اساتید مشاور طی جلسات هم‌اندیشی و مکاتباتی که دانشکده پزشکی با معاونت‌های تحقیقات و فناوری، معاونت دانشجویی و فرهنگی و مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه داشت، تعیین گردید. با توجه به تنوع مباحث کارگاه و محدود بودن زمان اساتید برای حضور در این کارگاه مقرر گردید این کارگاه به صورت ایستگاهی برگزار گردد. ایستگاه‌های در نظر گرفته شده شامل: ایستگاه اداره آموزش دانشکده (حذف و اضافه، انتقالی و میهمانی، مشروطی، آزمون‌های جامع)، ایستگاه مدیریت دانشجویی (خوابگاه، تغذیه، وام، بیمه دانشجویی و آیین نامه انضباطی)، ایستگاه واحد فرهنگی (انجمن‌های علمی،

هیات علمی پنج سوال نیز در انتهای پرسشنامه‌های پیش و پس آزمون قرار داده شد. این سوالات پیرامون وظایف اساتید مشاور (برگرفته شده از آیین نامه استاد مشاور ابلاغی شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی) و بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، ممتنع=۳، مخالفم=۲، کاملاً مخالفم=۱) طراحی گردید.

از نرم افزار گراف پدپریزم نسخه ۵ برای آنالیز آماری داده‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی مثل توزیع فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شد. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون ناپارامتریک مجذورکای جهت متغیرهای کیفی و نتایج به صورت میانگین \pm انحراف معیار نشان داده شدند. برای مقایسه میانگین گویه‌های مورد مطالعه از آزمون تی زوجی استفاده شد. مقادیر P کمتر از ۰/۰۵ از نظر آماری معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

نتایج این مطالعه نشان داد از ۶۲ نفر شرکت کنندگان در این کارگاه ۵۹ درصد آن‌ها مرد بودند و میانگین سنی شرکت کنندگان $۷/۷۰ \pm ۴۲/۳۵$ بود. در جدول ۱ و شکل ۱ سایر مشخصات دموگرافیک اعضای هیات علمی شرکت کننده در این مطالعه نشان داده شده است.

جدول ۱. آمار ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه

متغیرهای فردی		فراوانی (درصد)
جنس	مرد	۳۷ (۵۹)
	زن	۲۵ (۴۱)
وضعیت استخدامی	تعهداتی	۲۲ (۳۵/۴۸)
	پیمانی	۳۸ (۶۱/۲۹)
	رسمی	۲ (۳/۲۲)
گروه هیات علمی	هیات علمی علوم پایه	۳۴ (۳۸/۷۰)
	هیات علمی بالینی	۳۸ (۶۱/۲۹)
مرتب‌بندی علمی	مربی	۲ (۳/۲۲)
	استادیار	۵۹ (۹۳/۵۴)
	دانشیار	۱ (۱/۶۱)

جهت ارزشیابی اثربخشی کارگاه در سطح دوم مدل کرک پاتریک، که سطح یادگیری، کسب دانش و تجربه می‌باشد از پیش آزمون و پس آزمون بلافاصله قبل و بعد از برگزاری کارگاه با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. برای طراحی این پرسشنامه از گویه‌های استفاده شده در مطالعات قبلی (۶-۲۰) استفاده شد. این پرسشنامه شامل سه قسمت بود، قسمت اول مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی، قسمت دوم مربوط به ارزیابی میزان آشنایی اعضای هیات علمی با مسائل و مشکلات دانشجویان و قسمت سوم ارزیابی نگرش اعضای هیات علمی نسبت به مشاوره تحصیلی و وظایف استاد مشاور بود. روایی محتوایی پرسشنامه از طریق نظرخواهی از اساتید صاحب نظر صورت گرفت و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید. نسبت روایی محتوا از ۰/۸۳ - ۰/۶۶ محاسبه شد. پایایی یا همبستگی درونی پرسشنامه برای بخش مسائل و مشکلات دانشجویان ۰/۸۶ و برای بخش ارزیابی نگرش ۰/۸۲ بود. سوالات مرتبط با قسمت ارزیابی میزان آشنایی اعضای هیات علمی با مسائل و مشکلات دانشجویان در قالب پرسش‌های چهار گزینه‌ای بود که با توجه به اهداف یادگیری و با همکاری مدرسین کارگاه طراحی گردید. این پرسشنامه در قالب پنج مولفه آشنایی با مقررات و آیین نامه‌های آموزشی، آشنایی با آیین نامه‌ها و تسهیلات پژوهشی دانشجویان، مهارت‌های ارتباطی و حمایت‌های روانی از دانشجویان، آشنایی با امکانات رفاهی و تسهیلات دانشجویی و آشنایی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکله‌ها و نشریات دانشجویی طراحی گردید. هر کدام از این مولفه‌ها شامل ۵ گویه بودند. تعداد پرسش‌ها برای هر مولفه ۵ سوال و در صورت پاسخ صحیح به هر سوال یک نمره به آن سوال تعلق می‌گرفت. بر این اساس نمرات بالاتر نشان‌دهنده یادگیری و دانش بالاتر بود. دامنه پرسشنامه بین ۱-۵ بود و در آن نمرات ۰-۱ بسیار ضعیف، نمرات ۲-۳ ضعیف، نمرات ۳-۴ متوسط، نمرات ۴-۵ خوب و نمرات ۴ بسیار خوب در نظر گرفته شد.

در بخش دیگر پرسشنامه به منظور ارزیابی نگرش اعضای هیات علمی نسبت به مشاوره تحصیلی و وظایف استاد مشاور و تاثیر این کارگاه آموزشی در تغییر سطح نگرش اعضای

دانشجویان افزایش معناداری در سطح نگرش اعضای هیات علمی ایجاد شد (جدول ۳).

جدول ۳. ارزیابی نگرش اعضای هیات علمی نسبت به مشاوره تحصیلی و وظایف استاد مشاور پیش و پس از برگزاری کارگاه

گروه	پیش از آزمون	پس از آزمون	P مقیاس
نقش استاد مشاور در هدایت تحصیلی دانشجویان	۴/۰۳ ± ۰/۱۱	۴/۲۲ ± ۰/۱۱	۰/۱۴
تاثیر استاد مشاور در رفع مشکلات شخصی دانشجویان	۳/۱۲ ± ۰/۱۰	۳/۶۲ ± ۰/۱۳	۰/۰۰۶
تشویق دانشجویان برای شرکت در فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه	۲/۸۸ ± ۰/۱۰	۳/۲۲ ± ۰/۱۲	۰/۰۴
تاثیر استاد مشاور در فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان	۳/۰۱ ± ۰/۱۶	۳/۸۸ ± ۰/۱۵	< ۰/۰۰۱
تاثیر استاد مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان	۲/۲۵ ± ۰/۰۹	۲/۳۸ ± ۰/۱۱	۰/۴۱

بحث

این مطالعه مداخله ای تک بازویی قبل و بعد با هدف ارزیابی اثربخشی کارگاه توانمندسازی اساتید مشاور به روش ایستگاهی و تاثیر آن بر نگرش اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی بجنورد انجام شد.

در این مطالعه میزان آشنایی اعضای هیات علمی با مسائل و مشکلات دانشجویان مورد بررسی قرار گرفت نتایج نشان داد میزان دانش اعضای هیات علمی پیرامون مولفه‌های مختلف مرتبط با مسائل و مشکلات دانشجویان در سطح متوسط است (جدول ۲). نتایج ارزیابی پس از برگزاری کارگاه اعضای هیات علمی نشان داد در همه مولفه‌های مورد بررسی به جز مولفه آشنایی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکل‌ها و نشریات دانشجویی افزایش معنادار در سطح دانش اعضای هیات علمی مشاهده می‌شود. باتوجه به اینکه دانشجویان اصلی‌ترین گیرنده آموزش هستند و تمام نظام آموزشی به منظور کمک به این قشر در حال فعالیت می باشد به نظر می‌رسد به ثمر رساندن کامل و موفق یک برنامه تحصیلی بدون توجه به مشکلات تحصیلی دانشجویان امکانپذیر نمی‌باشد و از وظایف مدرسین می‌باشد که در شناسایی و حل مشکلات دانشجویان مشارکت فعال داشته باشند (۱۳). در یک مطالعه زی هنگ و همکاران او ضمن بررسی عوامل موثر در موفقیت و پیشرفت

بررسی مولفه‌های مرتبط با ارزیابی میزان آشنایی اساتید با مسائل و مشکلات دانشجویان در پیش آزمون نشان داد میزان دانش اعضای هیات علمی پیرامون مولفه‌های مختلف مرتبط با مسائل و مشکلات دانشجویان در سطح متوسط بود (جدول ۲). مقایسه نتایج حاصل از پیش آزمون و پس آزمون نشان داد در همه مولفه‌ها بجز مولفه آشنایی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکل‌ها و نشریات دانشجویی افزایش معنادار در سطح دانش اعضای هیات علمی وجود دارد. در ضمن نتایج پس آزمون نشان داد در همه مولفه‌های مرتبط با مسائل و مشکلات دانشجویان بجز مولفه آشنایی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکل‌ها و نشریات دانشجویی میزان دانش اعضای هیات علمی در سطح خوب بود.

جدول ۲. ارزیابی میزان آشنایی اعضای هیات علمی با مسائل و مشکلات دانشجویان پیش و پس از برگزاری کارگاه

مؤلفه	پیش آزمون	پس آزمون	P مقیاس
آشنایی با مقررات و آیین نامه‌های آموزشی	۲/۷۲ ± ۰/۱۳	۳/۴۱ ± ۰/۱۹	۰/۰۰۲
آشنایی با آیین نامه‌ها و تسهیلات پژوهشی دانشجویان	۲/۰۱ ± ۰/۱۲	۳/۹۵ ± ۰/۱۰	< ۰/۰۰۱
آشنایی با مهارت‌های ارتباطی و حمایت‌های روانی از دانشجویان	۲/۸۸ ± ۰/۱۰	۳/۲۲ ± ۰/۱۲	۰/۰۴
آشنایی با امکانات رفاهی و تسهیلات دانشجویی	۲/۳۲ ± ۰/۱۶	۳/۸۸ ± ۰/۱۵	< ۰/۰۰۱
آشنایی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکل‌ها و نشریات دانشجویی	۲/۲۵ ± ۰/۰۹	۲/۳۸ ± ۰/۱۱	۰/۴۱

نتایج ارزیابی پیرامون نگرش اعضای هیات علمی نسبت به مشاوره تحصیلی و وظایف استاد مشاور قبل از برگزاری کارگاه نشان داد بالاترین میانگین نمره در این زمینه مربوط به مولفه نقش استاد مشاور در هدایت تحصیلی دانشجویان و کمترین میانگین نمره مربوط به تاثیر استاد مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان بود (جدول ۳). مقایسه نتایج پیش و پس از آزمون نشان داد در همه مولفه‌ها بجز دو مولفه نقش استاد مشاور در هدایت تحصیلی دانشجویان و تاثیر استاد مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی

مولفه را افزایش و به سطح خوب افزایش داد. در مطالعه مهر علی زاده که دیدگاه اساتید دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به پژوهش دانشجویی و کمیته تحقیقات دانشجویی مورد بررسی قرار گرفت مشابه مطالعه ما اکثریت اساتید سطح متوسط از آگاهی و علاقه مندی در زمینه پژوهش‌های دانشجویی را نشان دادند (۱۹).

مطالعات قبلی نشان دادند ایجاد فضای یادگیری مناسب می‌تواند در پدید آوردن دانشجویان با کفایت بالا نقش داشته باشد. یکی از این عوامل موثر ترغیب مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های فوق برنامه همچون شرکت در برنامه کانون‌ها، انجمن‌ها و تشکل‌ها می‌باشد (۲۰، ۲۱). در تایید این موضوع نظری و همکاران در یک مطالعه توصیفی نشان دادند فعالیت‌های فوق برنامه تأثیر معنی داری بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد (۲۲). در مطالعه ما میزان آشنایی اعضای هیات علمی با انجمن‌ها، کانون‌ها، تشکل‌ها و نشریات دانشجویی در حد متوسط بود و برگزاری کارگاه نیز نتوانست سبب ارتقای بیشتر دانش آن‌ها گردد. به نظر می‌رسد طراحی برنامه‌های مجزایی با همکاری معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه باید در زمینه آشنایی اعضای هیات علمی با فعالیت‌های فوق برنامه در نظر گرفته شده برای دانشجویان برگزار گردد.

نتایج حاصل از این مطالعه پیرامون تاثیر این کارگاه بر نگرش اعضای هیات علمی نشان داد قبل از برگزاری کارگاه اعضای هیات علمی با نقش اساتید مشاور در هدایت تحصیلی دانشجویان موافق بودند. ولی با نقش اساتید مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان و تشویق دانشجویان برای شرکت در فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه مخالف بودند (جدول ۳). بررسی‌های بیشتر نشان داد پس از برگزاری کارگاه نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف مختلف اساتید مشاور بجز در مولفه تاثیر استاد مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان، ممتنع و بالاتر بود (جدول ۳). در مطالعه ای که توسط ادهمی و همکاران پیرامون نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف استاد مشاور انجام شد بیش از ۸۰ درصد اعضای هیات علمی تاکید کردند با وظایف استاد مشاور کاملاً موافق یا موافق

تحصیلی دانشجویان، به این موضوع اشاره دارند که محیط یادگیری و مسائل و مشکلات حاکم بر آن نقش تعیین کننده ای در موفقیت دانشجویان ایفا می‌کنند (۱۴). در مطالعه ای دیگر که توسط لوتکوسکی و همکاران انجام شد نشان دادند عوامل غیر تحصیلی از جمله توجه دانشگاه به حمایت‌های اجتماعی و مالی دانشجویان و تلاش در بهبود وضعیت آن می‌تواند نقش تاثیر گذاری بر پیشرفت تحصیلی دانشجو و اعتبار یک دانشگاه داشته باشد (۱۵). در مطالعه ای که توسط اتوی در سال ۲۰۱۷ انجام شد موانع مشاوره تحصیلی از دیدگاه مشاوران تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آن‌ها نشان داد اساتید مشاور تحصیلی درک بالایی در زمینه مشکلات مختلف دانشجویان و راهکارهای حل این مشکلات دارند (۱۶). این در حالی است که در مطالعه ما پیش از برگزاری کارگاه اساتید در هیچ از مولفه‌های مورد بررسی اساتید سطح مطلوبی از دانش و آگاهی در این زمینه را نداشتند. در تایید نتایج مطالعه ما چنان و همکاران نیز نشان دادند اساتید مشاور در کنار استفاده از ابزارهای متنوع به منظور ارتباط با دانشجویان نیازمند آموزش کافی می‌باشند تا مشاوره اثربخشی داشته باشند (۸).

یکی از مولفه‌های مورد ارزیابی در این مطالعه بررسی میزان آشنایی اعضای هیات علمی با مهارت‌های ارتباطی و حمایت‌های روانی از دانشجویان بود که نتایج پیش آزمون نشان داد دانش اعضای هیات علمی در این زمینه در سطح متوسط و پس از برگزاری کارگاه توانمندسازی در سطح خوب بود. در مطالعه ای که توسط مدی نشاط و همکاران نیز پیرامون دیدگاه دانشجویان انجام شد تاکید گردید باید مهارت‌های ارتباطی اساتید مشاور بخصوص در زمینه مهارت‌های شفاهی و نوشتاری تقویت گردد (۱۷). این در حالی است که در مطالعه امینی و همکاران سطح مهارت‌های ارتباطی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی جهوم در سطح مطلوب گزارش شد (۱۸).

در زمینه آشنایی اساتید با آیین نامه‌ها و تسهیلات پژوهشی دانشجویان نتایج ما نشان داد اعضای هیات علمی در این مولفه کمترین امتیاز را کسب کردند (در سطح متوسط). ولی برگزاری کارگاه توانمندسازی بصورت معناداری امتیاز این

مشخص شده اگر دانشگاه‌ها در حمایت همه جانبه از مشاوران دانشگاهی برای انجام مؤثرتر وظایفشان موفق باشند، می‌توانند رضایت و نتیجه تلاش‌های علمی دانشجویان خویش را بهبود بخشند (۸).

نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد کارگاه آموزشی استاد مشاور به روش ایستگاهی بصورت اثربخشی می‌تواند ضمن تغییر نگرش اعضای هیات علمی پیرامون وظایف استاد مشاور، سبب ارتقای دانش اعضای هیات علمی پیرامون مشکلات دانشجویان نیز گردد. حجم کم نمونه بواسطه مشارکت کمتر از ۵۰ درصد اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی در مطالعه، محدود بودن مطالعه تنها به یک دانشکده، عدم ارزشیابی اثربخشی این کارگاه آموزشی در سطوح سوم و چهارم کرک پاتریک (سطوح تغییر رفتار و نتیجه) و بازه زمانی کم برای اجرای این کارگاه از محدودیت‌های این مطالعه بود. در کنار این محدودیت‌ها استفاده از مدرسین با تجربه در زمینه مباحث مختلف و مشارکت پیوسته شرکت کنندگان در بازه زمانی برگزاری کارگاه در ایستگاه‌های مختلف از نقاط قوت این مطالعه محسوب می‌شود. با توجه به اینکه ملاک اثربخشی این کارگاه آموزشی تکمیل پرسشنامه‌های پیش و پس آزمون بود سعی گردید امکان تکمیل پرسشنامه‌ها بصورت مشارکتی توسط اعضای هیات علمی محدود گردد و منابع لازم برای پاسخ دهی از دسترس آن‌ها خارج شود. بر اساس نتایج این مطالعه پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های توانمندسازی اساتید مشاور در بازه‌های زمانی مشخص و به صورت ایستگاهی برای همه اعضای علمی دانشگاه بخصوص اعضای هیات علمی جدید الاستخدام برگزار گردد تا نگرش و دانش آن‌ها پیرامون وظایف استاد مشاور ارتقاء یابد و بدین ترتیب زمینه مشارکت بیشتر آن‌ها در راهنمایی و هدایت صحیح دانشجویان فراهم گردد.

می‌باشند و کمتر از ۴ درصد اعضای هیات علمی با این وظایف مخالف بودند (۲۳) که در مقایسه با نتایج ما میزان بالاتری را شامل می‌شود.

در مطالعه دیگر که توسط سام و همکاران انجام شد میزان آگاهی اساتید مشاور از وظایف اساتید مشاور مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آن‌ها نشان داد نزدیک ۵۰ درصد اساتید نسبت به وظایف استاد مشاور دیدگاه مطلوبی نداشتند (۲۴). در میان مولفه‌های مختلف دو مولفه تشویق و ترغیب دانشجو به پژوهش و مولفه هدایت تحصیلی دانشجو در مقایسه با سایر مولفه‌ها میزان آگاهی کمتری پیرامون آن‌ها وجود داشت (۲۴). در حالی که در مطالعه ما هدایت تحصیلی دانشجو و تاثیر استاد مشاور در فعالیتهای پژوهشی دانشجویان دارای بالاترین امتیاز بودند. در یک مطالعه ای کیفی که توسط هالت بالت در پیچ در سال ۲۰۲۰ با عنوان "دیدگاه مشاوران دانشکده از مشاوره تحصیلی" انجام شد مشخص شد اساتید مسئولیت‌های اساتید مشاوره را هدایت تحصیلی، اطمینان از احراز شرایط فارغ‌التحصیلی، هدایت دانشجویان برای تحصیلات تکمیلی، تبیین موقعیت‌های شغلی آینده و توانمندسازی دانشجویان در زمینه‌های تخصصی می‌باشد (۲۵). مشابه نتایج ما هدایت تحصیلی دانشجو به عنوان مهم‌ترین مسئولیت اساتید مشاور ذکر گردیده‌است. در مطالعه هالت بالت در پیچ نیز کمتر به نقش اساتید مشاور در پیشگیری از مشکلات روحی و روانی دانشجویان، تشویق دانشجویان به فعالیتهای فوق برنامه، ... توجه شده است (۲۵). در یک مطالعه که در سال ۱۳۹۵ در دانشگاه علوم پزشکی کردستان توسط طیری و همکاران انجام شد میزان نگرش اساتید مشاور نسبت به مشاوره تحصیلی و عوامل مربوط به آن در دانشگاه مورد بررسی قرار گرفت (۶). مشابه نتایج ما، نگرش اساتید نسبت به مشاوره تحصیلی و آگاهی از وظایف استاد مشاور در حد متوسط در افراد مورد مطالعه بود (۶). با توجه به نتایج مطالعات قبلی و نتایج مطالعه حاضر به نظر می‌رسد اعضای هیات علمی نگرش مطلوبی پیرامون وظایف استاد مشاور ندارند و باید دانشگاه‌ها این نگرش را با برگزاری دوره ای توانمندسازی ارتقاء دهند.

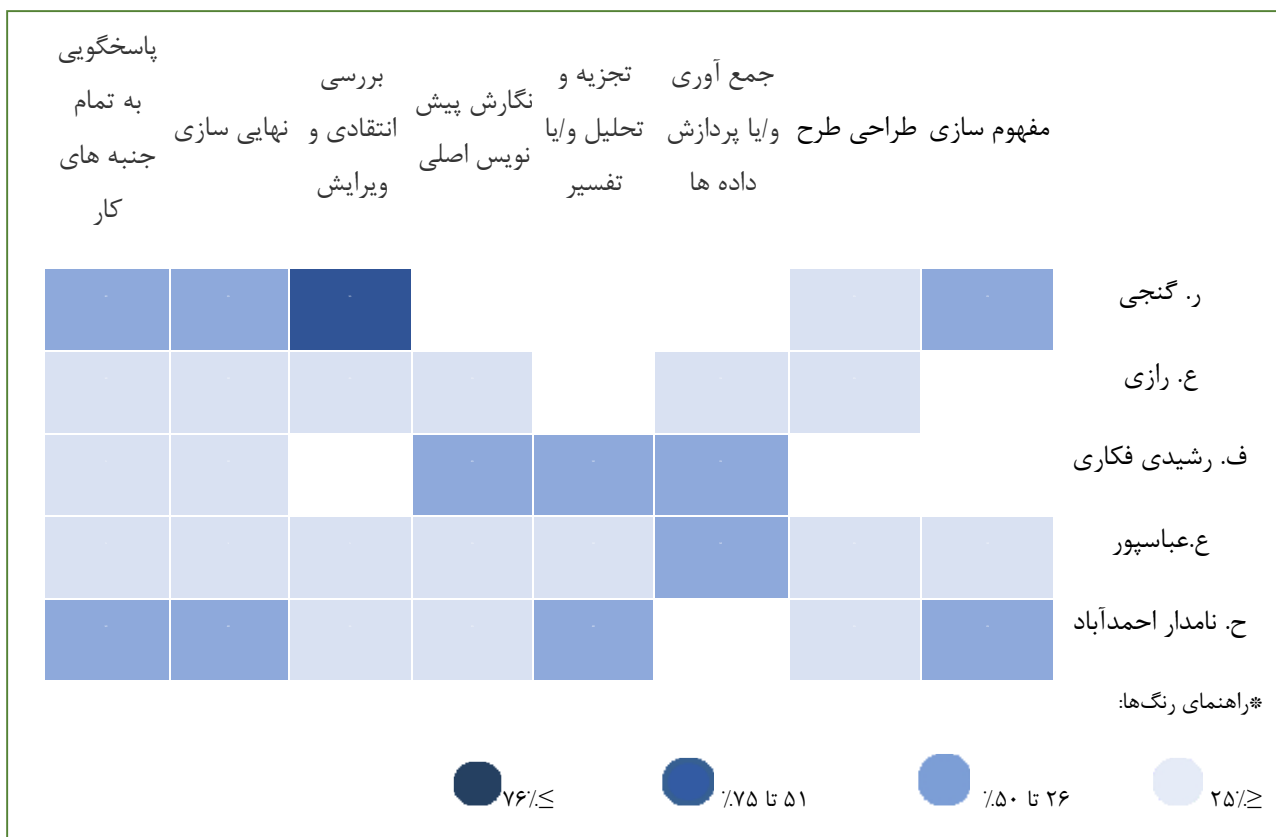
تقدیر و تشکر

این پژوهش بخشی از یک طرح تحقیقاتی اخلاقی می‌باشد که با شناسه اخلاق IR.NKUMS.REC.1399.070 مصوب گردید. نویسندگان این مقاله مراتب سپاس و قدردانی خویش را از همکاران دفتر توسعه آموزش دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی اعلام می‌نمایند.

تضاد منافع

هیچ گونه تعارض منافی نسبت به این مطالعه توسط هیچ یک از نویسندگان وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

References

1. Prince JP. University student counseling and mental health in the United States: Trends and challenges. *Ment Health Prev.* 2015; 3 (1-2): 5-10. From: <https://doi.org/10.1016/j.mhp.2015.03.001>
2. Atik G, Yalçın İ. Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Procedia Soc Behav Sci.* 2010; 2(2):1520-6. From: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.228>
3. Shakurnia A, Mohtadi A, Bijanzadeh M. Students' referral causes to counselling services of Ahvaz Jundishapur University of medical sciences, Southwest of Iran. *SEAJME.* 2017;11. (2); 34-40. From: DOI: 10.4038/seajme.v11i2.17
4. Delaram M. Students' satisfaction about the performance of academic advisors before and after implementation of the Advisors' Project in Shahrekord University of Medical Sciences. *JMED.* 2013 Nov; 8 (3):33-43. [In Persian]. From: <https://sid.ir/paper/208285/fa>
5. Mousavi P, RokhAfrooz D, Pourghaumi S, Hekmat KH, Haghaghizadeh MH, Hayati F. Survey of nursing and midwifery students' satisfaction from performance of academic advisors in 2015. *Educational Development of Judishapur.* 2017; 8 (1):56-65. [In Persian]. From: <https://sid.ir/paper/228855/fa>
6. Tairi F, Sepehr S, Yousefi F, Zarezadeh Y. The rate of lectures attitude towards academic counseling and its related factors at Kurdistan University of Medical Sciences in 2016. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry.* 2019; 6(2):161-70. [In Persian]. From: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-697-en.html>
7. Lee YI, Metcalfe AS. Academic advisors and their diverse advisees: Towards more ethical global universities. *J. Int. Stud.* 2017;7(4):944-62. From: DOI: 10.5281/zenodo.1029675
8. Chan ZC, Chan HY, Chow HCJ, Choy SN, Ng KY, Wong KY, et al. Academic advising in undergraduate education: A systematic review. *Nurse Educ Today.* 2019;75:58-74. From: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.01.009>
9. Adib-Hajbaghery M, Rafiee S. Comparing the Effectiveness of Group Discussion and Lecture Methods on the learning of medical sciences students: A Review Study. *Iranian J Med Edu.* 2016; 16:53-62. [In Persian]. From: <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3883-fa.html>
10. Hajiaghajani S. Comparing and reviewing the opinions of professors and students about the criteria of a good university professor. *Teb&Tazkiye.* 2001; 10(2): 47-51. [In Persian]. From: https://www.tebvatazkiye.ir/article_52590.html
11. Hefner J, Eisenberg D. Social support and mental health among college students. *Am. J. Orthopsychiatry.* 2009;79(4):491-9. From: DOI: 10.1037/a0016918
12. Kirkpatrick JD, Kirkpatrick WK. Kirkpatrick's four levels of training evaluation. Association for Talent Development. 2016.
13. Mazloomy Mahmood Abad S, Rahaei Z, Ehrampoush M, Soltani T. The characteristics of an expert faculty member based on view points of medical students-Yazd, Iran-2008. *HMJ.* 2010; 14 (3): 226-33. [In Persian]. From: <https://sid.ir/paper/60591/fa>
14. Zheng JL, Saunders KP, Shelley II MC, Whalen DF. Predictors of academic success for freshmen residence hall students. *J Coll Stud Dev.* 43(2), 267-83. <https://core.ac.uk/download/pdf/38937321.pdf>
15. Lotkowski VA, Robbins SB, Noeth RJ. The Role of Academic and Non-Academic Factors in Improving College Retention. ACT Policy Report. American College Testing ACT Inc. 2004.
16. Etway EAE. Academic Advising Obstacles from Perspective Academic Advisor Staff and College Students. *Int. j. nurs. didact.* 2017; 7(3):01-11. From: DOI: <https://doi.org/10.15520/ijnd.2017.vol7.iss3.19>
17. Maddineshat M, Yousefzadeh MR, Hashemi M. Evaluating the academic advisors' communication skills according to the students living in dormitory. *J Educ Health Promot.* 2019; 8:62. From: DOI: 10.4103/jehp.jehp_315_18
18. Amini, M, Najafipour S, Torkan N, Ebrahimi Nejad F. Correlation between Educational Performance and Communication Skills of Jahrom Medical Teachers. *J Babol Univ Med Sci.* 2010; 12(5): 100-105. [In Persian]. From: <http://jbums.org/article-1-3589-en.html>
19. Mehr Alizadeh S, Vakili A, Pour Hoseyni S. View of academics of Faculty of Medicine of Semnan University of Medical Sciences towards student research. *J. Med. Educ. Dev.* 2012; 6 (1):11-16. From: <https://sid.ir/paper/208252/fa>
20. Abizada A, Gurbanova U, Iskandarova A, Nadirzada N. The effect of extracurricular activities on academic performance in secondary

school: The case of Azerbaijan. *Int. Rev. Educ.* 2020; 66 (4):487-507. [In Persian]. From: <https://doi.org/10.1007/s11159-020-09833-2>

21. Seow PS, Pan G. A literature review of the impact of extracurricular activities participation on students' academic performance. *J. Educ. Bus.* 2014; 89 (7):361-6. From: <https://doi.org/10.1080/08832323.2014.912195>

22. Nazari P, Yazdanseta F. The role of extracurricular activities in academic performance with regard to the mediating role of creativity. *Journal of Research in Teaching.* 2019; 7(1):87-107. [In Persian]. From: <https://sid.ir/paper/407022/fa>

23. Adhami A, Nouhi E, Mohammadalizadeh S, Jalili Z, Fattahi Z. Faculty Members' Attitude toward

Academic Advising and Counseling and their Viewpoints about Counseling Duties. *Iranian J Med Edu.* 2008; 8(1):7-14. [In Persian]. From: <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-771-en.html>

24. Sum Sh., Seifi S., Ehsani M., Pourghasem. Academic counselors' attitude toward university counseling and counselors duties Babol dental school. *Educ Strategy Med Sci.* 2012; 5(2):83-8. [In Persian]. From: <http://edcbmj.ir/article-1-253-en.html>

25. Hart-Baldrige E. Faculty advisor perspectives of academic advising. *NACADA Journal* 2020; 40 (1):10-22. From: <https://doi.org/10.12930/NACADA-18-25>

